

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
FEDERALNI ZAVOD ZA STATISTIKU
SARAJEVO**

**METODOLOGIJA PROVOĐENJA GODIŠNJEG STATISTIČKOG
ISTRAŽIVANJA O ZAPOSLENIMA I PLAĆI (RAD-1G)**

Sarajevo, 2016.

SADRŽAJ

1. Namjena i periodika provođenja istraživanja.....	3
2. Pravni osnov i odgovornost statističke institucije.....	3
3. Obaveza zaštite individualnih podataka.....	3
4. Jedinica posmatranja i izvještavanja.....	3
5. Prikupljanje podataka.....	4
6. Obuhvat.....	5
7. Definicije osnovnih varijabli	5
8. Obrada podataka.....	7
9. Objavljivanje rezultata	7
10. Ključne varijable.....	8
11. Ključne statistike.....	9
12. Upitnik.....	9

1. Namjena i periodika provođenja istraživanja

Godišnjim statističkim istraživanjem o zaposlenima i plaći Rad-1G prikupljaju se zaposleni prema: podacima kadrovske evidencije, vrsti radnog odnosa, vrsti radnog vremena, stepenu stručnog obrazovanja, starosti, broju zaposlenih prema visini neto plaće za mart, isplaćenim bruto i neto plaćama i broju zaposlenih koji su učestvovali u isplati plaće prema stepenu stručne spreme za obavljanje određenih poslova – radnih zadataka.

Osnovni cilj godišnjeg statističkog istraživanja o zaposlenima i plaći Rad-1G jeste dobijanje podataka o broju zaposlenih kod pravnih lica prema strukturama zaposlenosti, kvalifikacijama, starosti, broju zaposlenih prema visini neto plaće i isplaćenim bruto i neto plaćama prema stepenu stručne spreme.

Referentni period za ovo istraživanje je mjesec mart tekuće godine.

2. Pravni osnov i odgovornost statističke institucije

- Zakon o statistici u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“ br. 63/03 i 9/09);
- Program provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH;
- Plan provođenja statističkih istraživanja od interesa za Federaciju BiH za tekuću godinu.

3. Obaveza zaštite individualnih podataka

Podaci dobijeni od pravnih osoba (preduzeća, ustanova ili drugih organizacija) predstavljaju službenu tajnu i ne mogu se pojedinačno objavljivati, niti stavljati na raspolaganje korisnicima. Njima mogu biti dostupni samo podaci agregirani na određenim klasifikacionim nivoima.

4. Jedinica posmatranja i izvještavanja

Izvještajne jedinice za godišnje istraživanje o zaposlenima i plaći su pravne osobe iz privatnog i javnog sektora (preduzeća, ustanove, udruženja, fondacije i druge

organizacije), i njihove registrovane lokalne jedinice iz svih područja djelatnosti KD BiH 2010, koje posluju na teritoriji Federacije BiH. Izvještajne jedinice su istovremeno i jedinice posmatranja. Izvještajne jedinice (pravne osobe) daju podatke pojedinačno za jedinice u svom sastavu. U nekim slučajevima registrovane lokalne jedinice same direktno dostavljaju podatke.

Izbor izvještajnih jedinica kojima se dostavljaju godišnji obrasci o zaposlenima i plaćama (Rad-1G) se vrši prema kriteriju ukupnog broja zaposlenih na nivou osnovnog subjekta. Obuhvataju se sve pravne osobe koje imaju 10 i više zaposlenih, po pripadajućim lokalnim jedinicama uz uslov poslovanja na teritoriji Federacije BiH.

5. Prikupljanje podataka

Za provođenje godišnjeg istraživanja RAD-1G koristi se obrazac u papirnoj formi.

Izvještajne jedinice dostavljaju popunjene obrasce RAD-1G kantonalnim statističkim službama/uredima na godišnjem nivou, prema rokovima utvrđenim Planom provođenja statističkih istraživanja.

Obrazac RAD-1G pravne osobe popunjavaju na osnovu podataka iz kadrovske i računovodstvene evidencije. Iz kadrovske evidencije popunjavaju se podaci o broju zaposlenih, a iz računovodstvene evidencije podaci o isplatama plaća i broju zaposlenih koji su primili isplatu plaća.

Obrazac RAD-1G dostavljaju svi poslovni subjekti koji posluju na teritoriji Federacije BiH po principu teritorijalno čiste djelatnosti, na nivou općine. To znači da izvještajne jedinice koje imaju jedinice u sastavu, koje se bave djelatnošću drugačijom u odnosu na djelatnost matične organizacije ili se nalaze van općine sjedišta matične firme, ne popunjavaju zbirne izvještaje za cijelu izvještajnu jedinicu, nego se izvještaji popunjavaju pojedinačno po jedinicama. U nekim slučajevima jedinice same za sebe popunjavaju podatke.

Rok za dostavljanje izvještaja od strane izvještajnih jedinica prema kantonalnim statističkim službama/uredima je 31. maj tekuće godine. Rok za kantonalne statističke službe/urede prema centralnoj statističkoj instituciji – Odsjeku za statistiku tržišta rada je do kraja augusta tekuće godine. Rok završetka obrade podataka u Federalnom zavodu za statistiku je početak naredne godine.

6. Obuhvat

Okvir za obuhvat istraživanja Rad-1G je Statistički poslovni registar aktivnih poslovnih subjekata - pravnih lica na dan 31. 12. prethodne godine. U adresar su uključene sve izvještajne jedinice iz Statističkog poslovnog registra koje imaju 10 i više zaposlenih. Broj zaposlenih u izvještajnim jedinicama sa manje od 10 zaposlenih se procjenjuje na osnovu podataka iz Statističkog poslovnog registra.

Prema dostavljenim adresarima kantonalne statističke službe/uredi vrše distribuciju statističkih obrazaca - mjesečni izvještaj o zaposlenima i plaći (Rad-1) i godišnji izvještaj o zaposlenima i plaći (Rad-1G) na početku kalendarske godine, za cijelu godinu. Na osnovu mjesečnog istraživanja za mjesec mart vrši se kontrola realizacije obuhvata u godišnjem izvještaju Rad-1G za mart. Ako su sve izvještajne jedinice u godišnjem obuhvatu dostavile izvještaje kao u mjesečnom za mjesec mart, smatra se da je obuhvat u potpunosti realizovan. Međutim, obuhvat kod ova dva stanja može biti različit, zbog toga što se neke izvještajne jedinice isključuju zbog prestanka sa radom ili smanjenog broja zaposlenih ispod 10, ali se isto tako i uključuju nove izvještajne jedinice koje prvobitno nisu bile obuhvaćene adresarom.

U podatke o zaposlenima prema strukturama zaposlenosti, uključeni su svi zaposleni u izvještajnim jedinicama koji se vode u kadrovskoj evidenciji. Podaci se popunjavaju na osnovu propisanih evidencija.

U broj zaposlenih nisu uključeni zaposleni u odbrani kao i zaposleni u obrtu i slobodnim profesijama.

Podaci o neto i bruto plaćama prema stepenu stručne spreme odnose se na sve zaposlene koji su radili u prethodnoj godini bez obzira koliko su mjeseci radili. U obračun plaća nisu uključene plaće pripadnika odbrane kao i plaće zaposlenih u obrtu i slobodnim profesijama.

7. Definicije osnovnih varijabli

Ukupan broj zaposlenih obuhvata zaposlene koji se vode u kadrovskoj evidenciji izvještajne jedinice.

Zaposleni su osobe koje su zasnovale radni odnos sa poslodavcem, bez obzira na vrstu radnog odnosa i dužinu radnog vremena.

Puno radno vrijeme traje 40 sati sedmično ako zakonom, kolektivnim ugovorom ili ugovorom o radu nije drugačije određeno.

Nepuno radno vrijeme se ugovara u slučajevima kada je obim poslova takav da ne zahtijeva puno radno vrijeme.

Skraćeno radno vrijeme se odnosi na poslove, na kojima uz primjenu mjera zaštite o radu, nije moguće zaštititi zaposlenog od štetnih uticaja, kao i rad u skraćenom radnom vremenu zbog njege malog djeteta, invalidnosti, bolesti i sl..

Stepen stručnog obrazovanja je najviši nivo obrazovanja koje je zaposleni stekao završavanjem određene škole, kursa ili polaganjem ispita kojim se dobija obrazovni nivo.

Neto plaća obuhvaća isplaćenu plaću za obavljeni rad, kao i naknade plaća po osnovu radnog odnosa (neizvršeni a plaćeni sati) za: godišnji odmor, plaćeni dopust, državne praznike i neradne dane utvrđene zakonom, bolovanja koja idu na teret izvještajne jedinice, plaćeno odsustvo sa posla, zastoje u poslu bez krivnje zaposlenog. Isplaćena plaća za obavljeni rad obuhvaća osnovnu plaću, dodatke na radni staž, dodatke za rad u smjenama, dežurstva, noćni rad, prekovremeni rad, rad nedjeljom i praznikom, dodatke zbog loših uslova rada i ostala primanja proistekla iz rada.

Neto plaća ne obuhvaća ostala lična primanja kao što su: topli obrok, prevoz, regres, solidarna pomoć, jednokratna novčana pomoć i slično. Ne uključuju se ni primanja po ugovoru o povremenim i privremenim poslovima, naknade za autorska djela, otpremnine i jubilarne nagrade, ostale beneficije zaposlenih, te naknade za bolovanja koja ne idu na teret poslodavca.

Prosječna isplaćena neto plaća u Federaciji BiH, koju objavljuje Federalni zavod za statistiku, ne obuhvata akontaciju poreza na dohodak.

Prosječna mjesečna isplaćena neto i bruto plaća po zaposlenom izračunava se dijeljenjem ukupnih isplaćenih masa plaća brojem zaposlenih koji su učestvovali u isplatama plaća, a ne sa brojem zaposlenih koji se vode u kadrovskoj evidenciji.

Bruto plaća obuhvaća neto plaću plus zakonom propisana obavezna izdvajanja iz bruto plaće (doprinosi iz bruto plaće i akontacija poreza na dohodak). Bruto plaća ne obuhvata doprinose poslodavca, tj. doprinose na bruto plaću.

8. Obrada podataka

Prikupljeni izvještaji od izvještajnih jedinica podliježu prvo vizuelnoj kontroli potpunosti svih polja u obrascu. Ukoliko se uoči da nedostaje neka od ključnih varijabli na izvještaju, kontaktira se izvještajna jedinica. Također, ukoliko se radi o neodzivju, pokušava se uspostaviti kontakt sa izvještajnom jedinicom kako bi se obezbijedili podaci. Ovo je posebno važno ako se radi o velikim poslovnim subjektima, koji znatno utiču na ukupan rezultat.

Nakon vizuelne kontrole, obrasci se unose u projekat za unos podataka koji sadrži formalne i logičke kontrole koje su postavljene po zahtjevu metodologa iz Odsjeka za statistiku tržišta rada. Kontrole se odnose na provjeru računske ispravnosti potpunih podataka, kao i logičko povezivanje i međusobni odnosi između podataka.

Podaci o broju zaposlenih se porede sa podacima iz mjesečnog istraživanja za mjesec mart, kako bi se omogućilo praćenje nelogičnih kretanja u podacima. U program za unos podataka postavljeni su dozvoljeni rasponi vrijednosti za ključne varijable, koji moraju biti provjereni. Svaki odgovor koji se nađe izvan dozvoljenih vrijednosti se provjerava, posebno ako se radi o velikim izvještajnim jedinicama. U pojedinim slučajevima neophodno je uraditi imputacije nedostajućih podataka pri čemu se koriste raspoloživi istorijski podaci.

Podaci o broju zaposlenih prema strukturama se obavezno unose (tabele od 1 do 5). Tabela sa podacima o zaposlenima prema visini plaće (tabela 6) i tabela o isplaćenim neto i bruto plaćama prema stepenu stručne spreme (tabela 7) može ostati ne popunjena. Razlozi zbog kojeg ove tabele mogu ostati ne popunjene su da izvještajna jedinica nije imala isplatu plaće za mjesec mart ili nije htjela da dostavi podatke.

Ovi podaci se ne imputiraju iz prethodnog perioda.

9. Objavljivanje rezultata

Prema kalendaru objavljivanja podataka o zaposlenima i plaći, prvi rezultati koji se objavljuju, odnose se na zaposlene prema kvalifikacionoj i starosnoj strukturi i neto i bruto plaćama prema stručnoj spremi. Podaci se objavljuju u Mjesečnom biltenu za Federaciju BiH i Kantonalnom statističkom biltenu krajem januara iduće godine. Podaci se objavljuju u formi tabela i prikazani su u apsolutnim iznosima.

U godišnjoj periodici objavljuje se tematski bilten Zaposlenost, nezaposlenost i plaće u Federaciji BiH, koji sadrži podatke za nivo Federacije BiH, kantona i općina. Također se objavljuju podaci u statističkom godišnjaku/ljetopisu i u gender publikaciji „Žene i muškarci u FBiH“.

Podaci za nivo Federacije BiH, publikuju se prema područjima i oblastima, a za nivoe kantona prema područjima djelatnosti KD BiH 2010. Za nivoe općina podaci se publikuju samo ukupno, bez podjele na djelatnosti. Razlog za ovo je povjerljivost i zaštita individualnih podataka, na što nas obavezuje Zakon o statistici u Federaciji BiH, članovi 36-39.

Naime, u pojedinim općinama područja djelatnosti su predstavljena sa malim brojem izvještajnih jedinica, do 3 izvještajne jedinice, što onemogućava objavu podataka, a u cilju zaštite individualnih podataka.

10. Ključne varijable

- Broj zaposlenih na kraju prethodnog mjeseca,
- Broj zaposlenih na kraju izvještajnog mjeseca,
- Broj zaposlenih koji imaju ugovor o radu na neodređeno vrijeme,
- Broj zaposlenih koji imaju ugovor o radu na određeno vrijeme,
- Broj zaposlenih koji imaju ugovor o pripravničkom stažu,
- Broj zaposlenih koji su radili puno radno vrijeme,
- Broj zaposlenih koji su radili nepuno radno vrijeme,
- Broj zaposlenih su radili skraćeno radno vrijeme,
- Broj zaposlenih osoba prema stepenu stručnog obrazovanja,
- Broj zaposlenih osoba prema starosti,
- Broj zaposlenih osoba prema visini neto isplata za mart,
- Godišnji iznos isplaćenih bruto plata u KM,
- Godišnji iznos isplaćenih neto plata u KM,
- Prosječan broj zaposlenih koji su primili isplatu plaće.

11. Ključne statistike

- Broj zaposlenih osoba prema podacima kadrovske evidencije,
- Broj zaposlenih osoba prema vrsti radnog odnosa,
- Broj zaposlenih osoba prema vrsti radnog vremena,
- Broj zaposlenih osoba prema stepenu stručnog obrazovanja,
- Broj zaposlenih osoba prema starosti,
- Broj zaposlenih osoba prema visini neto isplata za mart,
- Godišnji iznos isplaćenih bruto plata u KM,
- Godišnji iznos isplaćenih neto plata u KM.

Ključne statistike objavljuju se za nivo Federacije BiH, kantona i općina.

12. Upitnik

Obrazac koji se koristi za ovo istraživanje je Godišnji izvještaj o zaposlenima i plaći RAD-1G u papirnoj formi.

Obrazac se sastoji od 7 tabela:

1. Zaposleni prema podacima kadrovske evidencije,
2. Zaposleni prema vrsti radnog odnosa,
3. Zaposleni prema vrsti radnog vremena,
4. Zaposleni prema stepenu stručnog obrazovanja,
5. Zaposleni prema starosti,
6. Broj zaposlenih prema visini neto isplata,
7. Isplaćena bruto i neto plaća u KM i broj zaposlenih koji su učestvovali u isplati plaće prema stepenu stručne spreme.